

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH W SZKOLE

Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Niepołomicach

Wersja skrócona dla uczniów, rodziców i pracowników szkoły

1. Cel dokumentu i najważniejsza zasada

Ten dokument jest skróconą wersją Standardów ochrony małoletnich obowiązujących w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Niepołomicach. Został przygotowany po to, aby każdy uczeń wiedział, jakie ma prawa, jak powinny wyglądać bezpieczne relacje w szkole, czego nie wolno robić innym osobom oraz do kogo można zgłosić się po pomoc.

Najważniejszą zasadą Standardów jest ochrona dobra ucznia. Każdy uczeń ma prawo do nauki i przebywania w szkole bez przemocy, poniżania, dyskryminacji, wyśmiewania, nękania, zastraszania, naruszania prywatności oraz innych zachowań, które mogą powodować krzywdę fizyczną lub psychiczną.

Szkola ma obowiązek reagować na każde zgłoszenie lub podejrzenie krzywdzenia małoletniego. Reakcja szkoły powinna być spokojna, szybka, udokumentowana i prowadzona z poszanowaniem godności ucznia. Uczeń, który zgłasza problem, nie powinien być obwiniany za to, że szuka pomocy. Standardy obowiązują wszystkich pracowników szkoły, uczniów, rodziców i opiekunów prawnych oraz inne osoby, które współpracują ze szkołą i mają kontakt z małoletnimi, na przykład praktykantów, stażystów, wolontariuszy lub osoby prowadzące zajęcia dodatkowe.

2. Co szkoła robi, aby chronić uczniów

1. Szkoła przyjęła zasady ochrony małoletnich i udostępnia je społeczności szkolnej. Pełna wersja dokumentu oraz wersja skrócona powinny być dostępne w sposób umożliwiający zapoznanie się z nimi, w szczególności na stronie internetowej szkoły, na tablicy ogłoszeń oraz u osób odpowiedzialnych za pomoc uczniom.

2. Uczniowie są zapoznawani ze Standardami w sposób dostosowany do ich wieku i potrzeb, szczególnie podczas zajęć z wychowawcą. Rodzice są informowani o zasadach ochrony dzieci, procedurach zgłaszania problemów i możliwościach uzyskania pomocy.

3. Pracownicy szkoły mają obowiązek znać Standardy i stosować je w codziennej pracy. Osoby dopuszczane do pracy z małoletnimi są sprawdzane zgodnie z przepisami prawa, w tym w odpowiednich rejestrach i w zakresie wymaganej niekaralności.

4. Szkoła wyznacza osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń, monitorowanie realizacji Standardów, prowadzenie dokumentacji interwencji oraz podejmowanie działań w sytuacjach zagrożenia. Informacje o tych osobach powinny być znane uczniom, rodzicom i pracownikom.

5. W szkole prowadzi się dokumentację zgłoszeń i interwencji, ale tylko osoby uprawnione mają do niej dostęp. Dane ucznia, jego rodziny i innych osób zaangażowanych w sprawę są chronione zgodnie z zasadą poufności.

6. Standardy są okresowo sprawdzane i w razie potrzeby aktualizowane. Szkoła może zbierać opinie uczniów, rodziców i pracowników, aby ocenić, czy przyjęte rozwiązania rzeczywiście poprawiają bezpieczeństwo.

3. Bezpieczne relacje pracowników szkoły z uczniami

Pracownik szkoły powinien traktować ucznia z szacunkiem, cierpliwością, życzliwością i zrozumieniem. Powinien mówić do ucznia spokojnie, jasno i adekwatnie do sytuacji. Krytyka, jeżeli jest potrzebna, może dotyczyć zachowania, ale nie może poniżać osoby ucznia ani naruszać jego godności.

Pracownik nie może zawstydząć, obrażać, wyśmiewać, lekceważyć, zastraszać ani upokarzać ucznia. Niedozwolone są wyzwiska, groźby, szantaż, krzyk stosowany jako forma przemocy, złośliwe komentarze, poniżające żarty oraz komentarze dotyczące wyglądu, ciała, sytuacji rodzinnej, zdrowia, pochodzenia, przekonań lub innych cech ucznia.

Każdy uczeń powinien być traktowany równo, bez względu na płeć, wiek, wygląd, pochodzenie, narodowość, religię, światopogląd, sytuację materialną, stan zdrowia, niepełnosprawność, specjalne potrzeby edukacyjne, wyniki w nauce lub inne cechy. Pracownik szkoły nie może wykorzystywać swojej pozycji, przewagi ani zależności ucznia.

Kontakt fizyczny z uczniem jest dopuszczalny tylko wtedy, gdy jest potrzebny, bezpieczny i uzasadniony sytuacją, na przykład przy udzielaniu pierwszej pomocy, ochronie zdrowia lub życia albo czynnościach opiekuńczych. Kontakt taki musi odbywać się z poszanowaniem granic, prywatności i godności ucznia.

Bezwzględnie zakazane są kary fizyczne, bicie, popychanie, szarpanie, szturchanie, naruszanie nietykalności cielesnej oraz każdy kontakt o charakterze przemocowym, seksualnym, zawstydzającym lub nieuzasadnionym potrzebą ucznia.

Kontakt pracownika z uczniem powinien zasadniczo odbywać się w sprawach szkolnych i przez oficjalne kanały komunikacji, takie jak dziennik elektroniczny, służbowy adres e-mail, telefon służbowy lub inne sposoby przyjęte w szkole. Prywatne kontakty, zapraszanie ucznia do domu, spotkania poza szkołą lub kontakt przez prywatne profile w mediach społecznościowych są niedopuszczalne, chyba że istnieje szczególna, uzasadniona sytuacja i odbywa się to zgodnie z zasadami szkoły.

4. Bezpieczne relacje między uczniami

Każdy uczeń ma prawo do szacunku, bezpieczeństwa i ochrony prywatności. W relacjach między uczniami obowiązuje zakaz przemocy, dyskryminacji, poniżania, wykluczania, nękania, ośmieszania i naruszania granic drugiej osoby. Dotyczy to zarówno sytuacji w szkole, jak i kontaktów przez telefon, komunikatory, gry, portale społecznościowe oraz inne narzędzia internetowe.

Uczniowie powinni rozwiązywać konflikty w sposób spokojny, bez używania siły, gróźb, presji psychicznej, szantażu lub agresji słownej. Jeżeli konflikt wymyka się spod kontroli, uczeń powinien zwrócić się o pomoc do wychowawcy, nauczyciela, pedagoga, psychologa, dyrektora lub innej zaufanej osoby dorosłej w szkole.

Niedozwolona jest przemoc fizyczna, w szczególności bicie, kopanie, popychanie, szarpanie, opluwanie, rzucanie przedmiotami, niszczenie cudzych rzeczy, ograniczanie komuś swobody ruchu, wymuszanie określonych zachowań, zabieranie rzeczy, wyłudzenie pieniędzy albo zmuszanie do zachowań ryzykownych.

Niedozwolona jest przemoc słowna i psychiczna, w szczególności wyśmiewanie, przezywanie, obrażanie, rozpowszechnianie plotek, izolowanie z grupy, celowe pomijanie, zastraszanie,

szantażowanie, komentowanie wyglądu, sytuacji rodzinnej, zdrowia, niepełnosprawności, pochodzenia, religii, przekonań lub innych cech.

Niedozwolone jest fotografowanie, filmowanie lub nagrywanie innych uczniów, pracowników szkoły lub osób przebywających na terenie szkoły bez ich zgody. Zabronione jest także publikowanie albo przysyłanie zdjęć, filmów, zrzutów ekranu, wiadomości lub nagrań, jeżeli może to kogoś ośmieszyć, zawstydzić, poniżyć, narazić na krzywdę albo naruszyć jego prywatność.

Uczeń, który widzi krzywdzenie innej osoby, powinien zareagować bezpiecznie. Nie musi sam zatrzymywać sprawcy, jeżeli mogłoby to być niebezpieczne, ale powinien jak najszybciej powiedzieć o sytuacji dorosłemu. Bierne przyglądanie się, nagrywanie przemocy, udostępnianie nagrań lub komentowanie krzywdy wzmacnia przemoc i jest sprzeczne z zasadami szkoły.

5. Przemoc rówieśnicza i cyberprzemoc

Przemoc rówieśnicza to każde zachowanie ucznia lub grupy uczniów, które krzywdzi inną osobę. Może to być przemoc fizyczna, psychiczna, słowna, seksualna, ekonomiczna albo cyberprzemoc. Przemoc może być jednorazowa, ale szczególnie niebezpieczna jest wtedy, gdy powtarza się i powoduje strach, izolację lub poczucie bezradności.

Cyberprzemoc to krzywdzenie z użyciem Internetu, telefonu, komunikatorów, portali społecznościowych, poczty elektronicznej, gier lub innych narzędzi cyfrowych. Może polegać na obrażaniu, nękanii, poniżaniu, grożeniu, podszywaniu się pod kogoś, tworzeniu fałszywych profili, wykluczaniu z grup internetowych albo publikowaniu kompromitujących treści.

Jeżeli uczeń doświadcza przemocy lub jest jej świadkiem, powinien poinformować wychowawcę, nauczyciela, pedagoga, psychologa, dyrektora, nauczyciela dyżurującego albo innego pracownika szkoły, do którego ma zaufanie. W sytuacji nagłej, gdy zagrożone jest życie lub zdrowie, należy natychmiast wezwać pomoc dorosłego albo zadzwonić pod numer 112.

Po otrzymaniu zgłoszenia szkoła powinna przerwać przemoc, zadbać o bezpieczeństwo osoby pokrzywdzonej, odseparować ją od sprawcy, porozmawiać oddzielnie z osobą pokrzywdzoną, świadkami i osobą podejrzaną o przemoc, poinformować rodziców oraz udokumentować sprawę. W przypadku cyberprzemocy ważne jest zabezpieczenie dowodów. Uczeń może zachować zrzuty ekranu, wiadomości, linki, nazwy profili, daty, godziny publikacji lub dane świadków. Materiałów krzywdzących nie należy dalej rozpowszechniać. Dowody należy przekazać osobie dorosłej prowadzącej sprawę.

Szkoła może zastosować działania wychowawcze i naprawcze, pomoc psychologiczno-pedagogiczną oraz konsekwencje przewidziane w Statucie szkoły. W poważnych przypadkach, szczególnie gdy zachowanie może być przestępstwem, dyrektor szkoły zawiadamia policję, prokuraturę lub sąd rodzinny.

6. Przemoc domowa, zaniedbanie i inne zagrożenia poza szkołą

Standardy dotyczą nie tylko przemocy w szkole. Jeżeli pracownik szkoły podejrzewa, że uczeń doświadcza przemocy domowej, zaniedbania, wykorzystywania lub innej formy krzywdzenia poza szkołą, ma obowiązek przekazać tę informację dyrektorowi, pedagogowi, psychologowi lub osobie wyznaczonej do przyjmowania zgłoszeń.

Sygnałami mogą być między innymi ślady urazów, częste skargi somatyczne, lękliwość, wycofanie, agresja, nagła zmiana zachowania, spadek frekwencji, zaniedbanie higieniczne, brak właściwej

opieki, wypowiedzi ucznia albo informacje od innych osób. Same objawy nie zawsze oznaczają krzywdzenie, ale wymagają uważnego i odpowiedzialnego sprawdzenia.

Rozmowa z uczniem powinna odbywać się w warunkach bezpieczeństwa i dyskrecji. Pracownik nie powinien przesłuchiwać ucznia ani wymuszać szczegółowych zwierzeń. Najważniejsze jest spokojne wysłuchanie, okazanie wsparcia i przekazanie sprawy osobom odpowiedzialnym za dalsze działania. Jeżeli istnieje podejrzenie przemocy domowej, szkoła może wszcząć procedurę „Niebieskie Karty”. Jeżeli sytuacja wskazuje na zagrożenie życia lub zdrowia, pracownik szkoły wzywa pomoc, zawiadamia policję lub numer alarmowy 112 i informuje dyrektora szkoły.

Jeżeli zachodzi podejrzenie popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, szkoła zawiadamia odpowiednie organy. W razie potrzeby może także skierować wniosek do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację dziecka i rodziny. Każda taka sprawa wymaga poufności i działania w najlepiej pojętym interesie ucznia.

7. Podejrzenie krzywdzenia przez pracownika lub inną osobę dorosłą

Jeżeli uczeń, rodzic, pracownik szkoły albo inna osoba ma informację, że uczeń może być krzywdzony przez pracownika szkoły, praktykanta, wolontariusza, stażystę, osobę współpracującą ze szkołą albo inną osobę dorosłą działającą na terenie szkoły, sprawę należy niezwłocznie zgłosić dyrektorowi szkoły lub osobie wyznaczonej do przyjmowania zgłoszeń.

Dyrektor lub upoważniona osoba podejmuje działania zabezpieczające ucznia. W razie potrzeby osoba, której dotyczy zgłoszenie, może zostać odsunięta od kontaktu z uczniami do czasu wyjaśnienia sprawy. Rozmowy z uczniem, świadkami i osobą zgłaszającą powinny odbywać się oddzielnie i być dokumentowane.

Jeżeli zachowanie osoby dorosłej może stanowić przestępstwo na szkodę małoletniego, szkoła zawiadamia policję lub prokuraturę. Jeżeli zachowanie narusza zasady bezpiecznych relacji, ale nie ma cech przestępstwa, dyrektor podejmuje działania służbowe lub dyscyplinujące zgodnie z przepisami i regulacjami szkoły.

Szczególnej ostrożności wymaga każda informacja o możliwym wykorzystaniu seksualnym małoletniego. Pracownik szkoły nie prowadzi wtedy własnego dochodzenia i nie wypytuje ucznia szczegółowo. Powinien wysłuchać ucznia, zapewnić go, że dobrze zrobił, mówiąc o sprawie, sporządzić notatkę i niezwłocznie przekazać informację dyrektorowi lub osobie odpowiedzialnej.

Ucznia nie wolno konfrontować z osobą podejrzaną o krzywdzenie. Nie należy też dopuszczać do sytuacji, w której uczeń musi wielokrotnie powtarzać relację osobom nieuprawnionym. Szkoła ma obowiązek chronić godność, prywatność i bezpieczeństwo ucznia.

8. Korzystanie z Internetu, telefonów i urządzeń elektronicznych

Szkolny Internet, komputery i inne urządzenia służą przede wszystkim nauce, realizacji zadań szkolnych i bezpiecznej komunikacji. Korzystanie z nich powinno odbywać się zgodnie z prawem, zasadami kultury osobistej, ochroną prywatności innych osób oraz poleceniami nauczycieli.

Na komputerach szkolnych nie wolno samowolnie instalować programów, gier, aplikacji ani rozszerzeń, zmieniać ustawień systemowych, pobierać nielegalnych plików, omijać zabezpieczeń, wchodzić na strony szkodliwe lub podejmować działań mogących naruszyć bezpieczeństwo sieci szkolnej.

Uczeń może przynosić telefon lub inne urządzenie elektroniczne na odpowiedzialność własną oraz rodziców lub opiekunów prawnych. Podczas lekcji, uroczystości, egzaminów i innych zajęć organizowanych przez szkołę uczeń nie korzysta z telefonu w celach prywatnych, chyba że zgodę wyrazi nauczyciel lub osoba prowadząca zajęcia.

Przed zajęciami telefon powinien być wyciszony lub wyłączony i przechowywany tak, aby nie przeszkadzał w lekcji. Urządzenia elektroniczne mogą być używane podczas zajęć w celach edukacyjnych, jeżeli nauczyciel wyrazi zgodę albo poleci ich użycie.

Nie wolno robić zdjęć, nagrywać filmów ani dźwięku bez zgody osoby nagrywanej lub fotografowanej oraz bez zgody nauczyciela albo dyrektora, jeżeli sytuacja dotyczy zajęć, wydarzeń szkolnych lub przestrzeni szkoły. Niedopuszczalne jest rozpowszechnianie treści obraźliwych, wulgarnych, seksualnych, przemocowych lub naruszających prawa innych osób.

Jeżeli uczeń zauważy na komputerze szkolnym lub innym urządzeniu treści szkodliwe, nielegalne albo nieodpowiednie, powinien niezwłocznie poinformować nauczyciela lub innego pracownika szkoły. Szkoła zabezpiecza dostępne informacje, ustala okoliczności i podejmuje działania zgodnie z procedurami.

9. Treści szkodliwe, prywatność, wizerunek i dane osobowe

Treści szkodliwe to między innymi materiały pornograficzne, treści promujące przemoc, nienawiść, rasizm, ksenofobię, dyskryminację, samookaleczenia, samobójstwa, zażywanie substancji psychoaktywnych, działalność niezgodną z prawem albo inne materiały mogące zagrażać rozwojowi i bezpieczeństwu małoletnich.

W przypadku ujawnienia takich treści szkoła powinna ograniczyć dostęp do nich, zabezpieczyć dowody, ustalić okoliczności zdarzenia, udzielić wsparcia uczniowi oraz w razie potrzeby zawiadomić właściwe służby. Uczniowie nie powinni przysyłać dalej niebezpiecznych lub krzywdzących materiałów.

Szkoła chroni wizerunek uczniów. Zdjęcia i nagrania mogą być wykonywane i publikowane tylko zgodnie z przepisami prawa oraz zgodami udzielonymi przez rodziców, opiekunów prawnych lub samych uczniów, jeżeli przepisy tego wymagają. Publikacja nie może naruszać godności, prywatności, dobrego imienia ani bezpieczeństwa ucznia.

Niedopuszczalne jest publikowanie zdjęć lub filmów przedstawiających ucznia w sytuacjach kompromitujących, prywatnych, intymnych, ośmieszających albo mogących spowodować krzywdę. Materiały z wizerunkiem uczniów powinny być przechowywane w sposób zabezpieczony przed dostępem osób nieuprawnionych.

Naruszenie prywatności to między innymi nieuprawnione ujawnienie danych osobowych, informacji prywatnych, korespondencji, zdjęć, nagrań, loginów, haseł albo innych informacji dotyczących ucznia. O takim zdarzeniu należy poinformować dyrektora szkoły oraz osobę odpowiedzialną za ochronę danych lub bezpieczeństwo informatyczne.

10. Plan wsparcia po ujawnieniu krzywdzenia

Po ujawnieniu krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia szkoła obejmuje ucznia pomocą. Plan wsparcia powinien być dopasowany do sytuacji ucznia, rodzaju doznanej krzywdy, jego potrzeb emocjonalnych, zdrowotnych, edukacyjnych i społecznych oraz możliwości szkoły.

Plan wsparcia może obejmować zapewnienie uczniowi bezpieczeństwa, rozmowy wspierające z pedagogiem, psychologiem, wychowawcą lub innym zaufanym pracownikiem szkoły, pomoc psychologiczno-pedagogiczną, działania w klasie, współpracę z rodzicami lub opiekunami prawnymi oraz wskazanie miejsc, w których można uzyskać specjalistyczną pomoc poza szkołą.

W ustalaniu planu, zależnie od sytuacji, mogą uczestniczyć uczeń, rodzice lub opiekunowie prawni, wychowawca, pedagog, psycholog, pedagog specjalny, dyrektor oraz inne osoby wskazane przez szkołę. Jeżeli udział rodzica mógłby zagrażać dobru dziecka, szkoła działa z udziałem rodzica niekrzywdzącego albo właściwych instytucji.

Wsparcie nie kończy się automatycznie po zakończeniu rozmów wyjaśniających, zastosowaniu konsekwencji wobec sprawcy lub wszczęciu postępowania przez inne instytucje. Pomoc powinna trwać tak długo, jak wymaga tego dobro ucznia. Plan wsparcia jest monitorowany i w razie potrzeby zmieniany.

11. Do kogo można zgłosić się po pomoc

Uczeń może zgłosić problem każdej osobie dorosłej w szkole, do której ma zaufanie. Może to być wychowawca, nauczyciel, pedagog, psycholog, pedagog specjalny, nauczyciel dyżurujący lub inny pracownik szkoły. Zgłoszenie może dotyczyć przemocy w szkole, przemocy domowej, cyberprzemocy, naruszenia prywatności, niebezpiecznych treści, zachowania pracownika albo innej sytuacji, która zagraża bezpieczeństwu.

W Standardach szkoły wskazano osoby odpowiedzialne za realizację zadań związanych z ochroną małoletnich. Za monitorowanie realizacji Standardów, przyjmowanie zgłoszeń oraz dalsze działania interwencyjne wskazany jest Pan Karol Koś. Za monitoring bezpieczeństwa urządzeń teleinformatycznych z dostępem do Internetu wskazany jest Pan Paweł Dobrzański.

Jeżeli sprawa jest pilna i zagraża życiu lub zdrowiu, należy natychmiast wezwać pomoc dorosłego albo zadzwonić pod numer alarmowy 112. Uczeń może także skorzystać z pomocy poza szkołą, na przykład telefonu zaufania dla dzieci i młodzieży 116 111 albo innych instytucji pomocowych wskazanych przez szkołę.

Osoba zgłaszająca problem ma prawo oczekiwać poważnego potraktowania sprawy. Pracownik szkoły powinien wysłuchać ucznia, zadbać o jego bezpieczeństwo, przekazać sprawę zgodnie z procedurą i nie ujawniać informacji osobom nieuprawnionym. Zgłaszanie przemocy lub zagrożenia jest działaniem odpowiedzialnym, a nie donoszeniem.

12. Najważniejsze zasady do zapamiętania

1. Masz prawo do bezpieczeństwa, szacunku, prywatności i pomocy. Nikt nie ma prawa Cię bić, poniżać, ośmieszać, zastraszać, szantażować, nękać, dyskryminować ani naruszać Twoich granic.
2. Jeżeli ktoś Cię krzywdzi albo widzisz krzywdzenie innej osoby, powiedz o tym dorosłemu. Możesz zgłosić się do wychowawcy, nauczyciela, pedagoga, psychologa, dyrektora lub innego pracownika szkoły, któremu ufasz.
3. Nie nagrywaj i nie udostępniaj cudzej krzywdy. Jeżeli widzisz przemoc lub cyberprzemoc, nie dołączaj do sprawcy, nie komentuj, nie przysyłaj dalej materiałów i nie wyśmiewaj osoby pokrzywdzonej.
4. Dbaj o prywatność swoją i innych. Nie publikuj zdjęć, filmów, wiadomości ani danych innych osób bez zgody. Pamiętaj, że Internet nie zwalnia z odpowiedzialności za słowa, obrazy i nagrania.

5. Szkoła ma obowiązek reagować, dokumentować interwencje, udzielać wsparcia uczniowi i w razie potrzeby współpracować z rodzicami, policją, sądem rodzinnym, prokuraturą, pomocą społeczną lub innymi instytucjami.

6. Standardy są po to, aby chronić uczniów. Ich przestrzeganie wymaga współpracy całej społeczności szkolnej: uczniów, pracowników szkoły, rodziców i opiekunów prawnych.

Gdzie szukać pomocy?	Kontakt / osoba	Kiedy się zgłosić?
Wychowawca klasy	zgłoś się osobiście w szkole lub przez dziennik elektroniczny	gdy potrzebujesz rozmowy, wsparcia albo chcesz zgłosić problem w klasie
Pedagog / psycholog szkolny	gabinet pedagoga lub psychologa w szkole	gdy czujesz się krzywdzony/a, zagrożony/a, samotny/a, masz trudną sytuację albo jesteś świadkiem przemocy
Dyrektor szkoły	sekretariat szkoły / gabinet dyrektora	gdy sprawa jest poważna, pilna albo dotyczy bezpieczeństwa ucznia
Osoba przyjmująca zgłoszenia w szkole	Pan Karol Koś	gdy chcesz zgłosić krzywdzenie, przemoc, cyberprzemoc lub inne zagrożenie
Numer alarmowy	112	gdy zagrożone jest życie, zdrowie lub bezpieczeństwo
Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży	116 111	gdy chcesz anonimowo porozmawiać o problemach, przemocy, smutku, lęku lub kryzysie
Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka	800 12 12 12	gdy potrzebujesz pomocy, ochrony swoich praw albo rozmowy z osobą dorosłą
Policja	997 lub 112	gdy doszło do przemocy, przestępstwa, gróźb albo bezpośredniego zagrożenia